

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічне консультування, терапія та реабілітація

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	053 Психологія 05 Соціальні та поведінкові науки
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Психологія»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-16)
Курс, семестр викладання	2 курс, 4 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	10 кредитів ЄКТС (300 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 40 год., практ. зан. – 72 год., самост. роб. – 188 год.; заочна форма навчання: лекц. – 18 год., практ. зан. – 30 год., самост. роб. – 252 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Кіберпсихології та реабілітації
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники / викладачі

СНІГУР Людмила Анатоліївна
в.о. завідувача кафедри кіберпсихології та реабілітації,
доктор психологічних наук, професор

E-mail: Snigur_L_a@ukr.net
Тел.: +380674177875

Консультації: щовівторка з 13⁰⁰ до 14⁰⁰ год.,
каб. 107 (головний корпус)

ШИЛІНА Наталія Євгенівна,
доцент кафедри кіберпсихології та реабілітації,
кандидат педагогічних наук, доцент

E-mail: n.e.shylina@suitt.edu.ua
Тел.: +380674870777

Консультації: щочетверга з 13⁰⁰ до 14⁰⁰ год.,
каб. 227 (головний корпус)

Розробники / викладачі

Мета дисципліни	формування професійної компетентності майбутніх психологів у сфері практичної психології, зокрема розвиток умінь та навичок, необхідних для здійснення ефективного психологічного консультування, психокорекції, психотерапевтичної підтримки, реабілітаційних заходів, ґрунтуючись як на сучасних наукових підходах, теоріях, принципах, моделях, методах і т. ін., так і на кращих міжнародних та вітчизняних практиках у психологічній галузі.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК-1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК-4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел СК-8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) СК-9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту СК-10. Здатність дотримуватися норм професійної етики
Програмні результати навчання	ПРН-1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПРН-2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПРН-9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПРН-11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПРН-12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПРН-18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Програма дисципліни

Тема 1. Практична психологія як галузь психологічної науки	Становлення та розвиток практичної психології як галузі психологічної науки. Сучасні підходи до структурування та організації роботи практичного психолога. Модель професійної діяльності практичного психолога: міжнародні та вітчизняні стандарти, норми і правила. Організаційно-правові засади діяльності психологічної служби в закладах освіти, охорони здоров'я та центрах соціально-психологічної допомоги. Мета, структура, функції та напрями діяльності психологічної служби. Психопрофілактика та психогігієна у сфері професійної діяльності практичних психологів. Сутність феномену «психосоціальна інтервенція». Види психосоціального втручання, допомоги, підтримки і т. ін. Основні форми (індивідуальна, групова, підтримуюча, переучуюча, особистісно-реконструктивна, онлайн і т. ін.) та методи (психотерапія, психологічне консультування, психологічна корекція, психологічна реабілітація, психологічний тренінг) здійснення психосоціальних інтервенцій. Взаємозв'язок психологічного консультування, психотерапії та психокорекції.
Тема 2. Психологічне консультування	Загальні принципи консультаційного процесу. Консультування як форма психологічної допомоги. Етапи консультування: вступ, вивчення ситуації, формування гіпотез, інтервенція, завершення. Модель «Rogerian core conditions». Типи запитів.

	Види сесій та їх структура. Короткотривале і довготривале консультування. Структура сесії: початок, діагностичний блок, інтервенція, завершення. Основи ведення документації. Формування альянсу з клієнтом. Розвиток комунікативних навичок для консультантів: емпатія та активне слухання. Навички консультанта: відображення, уточнення, перефразування, резюме. Паралінгвістика, зворотний зв'язок. Бар'єри у спілкуванні. Техніки розвитку емпатії.
Тема 3. Психологічна терапія	Основи психологічної терапії: підходи, методи, етапи. Визначення психотерапії. Основні підходи: психодинамічний, поведінковий, гуманістичний, системний. Етапи психотерапевтичного процесу. Показання та протипоказання. Сучасні напрями психотерапії: когнітивно-поведінкова, гештальт, екзистенційна терапія. Теоретичні засади, техніки, сфери застосування. Робота з мисленням, емоціями, тілом. Практичні приклади інтервенцій. Вибір методу відповідно до запиту. Протоколи психотерапевтичних сеансів.
Тема 4. Психологічна корекція	Психологічна корекція як сфера діяльності практичного психолога. Види психокорекції. Основні цілі і задачі психокорекційної роботи. Вимоги, що висуваються до психолога, який здійснює психокорекційні заходи. Принципи та особливості складання психокорекційних програм. Види корекційних програм. Оцінка ефективності психокорекційних інтервенцій. Специфіка групової форми психокорекції.
Тема 5. Психологічна реабілітація	Реабілітаційна психологія: мета, завдання, зв'язок з іншими дисциплінами. Реабілітаційна психологія в структурі галузевих взаємозв'язків. Сутність феномену «психологічна реабілітація». Використання сучасних інтеграційних методів в роботі з мотивацією в реабілітаційній діяльності. Реабілітаційний потенціал особистості. Нормативно-правові акти, що регулюють процес психологічної реабілітації. Принципи та особливості складання психологічних реабілітаційних програм. Види психологічних реабілітаційних програм. Оцінка ефективності психологічних реабілітаційних інтервенцій. Фази психологічної реабілітації: діагностична, стабілізаційна, відновлювальна, інтеграційна. Завдання та зміст кожної фази. Індивідуалізація процесу реабілітації з урахуванням вікових, особистісних та соціальних характеристик клієнта. Методи психологічної реабілітації. Критерії ефективності психологічної реабілітації. Організація психологічної підтримки в реабілітаційних установах. Діагностичний інструментарій в реабілітаційному процесі.
Тема 6. Психологічний тренінг	Тренінг як метод групової роботи в практичній психології. Поняття про груповий психологічний тренінг. Історія становлення тренінгового методу в психології. Концептуально-методичні засади психологічних тренінгів. Мета й завдання тренінгу. Класифікація психологічних тренінгів. Основні тренінгові методи. Загальна характеристика тренінгової групи. Цілі тренінгової групи. Основні принципи та правила роботи в групі. Кількісні характеристики групи. Нормативні вимоги до якісного складу групи. Типологія «складних» учасників та особливості роботи з ними Тренер як центральна фігура психологічного тренінгу. Ролі тренера у взаємодії з групою. Характеристика професійної компетентності тренера. Типові помилки тренера у роботі з групою. Основні прийоми конструювання, ведення та процес-аналізу психологічного тренінгу. Загальна композиція та логічна послідовність психотренінгу. Модель Д. Колба та її значення для побудови й аналізу психологічного тренінгу. Форми організації роботи учасників тренінгу. Допоміжні засоби необхідні для проведення тренінгу. Критерії оцінки ефективності психологічного тренінгу. Супервізія як інструмент процес-аналізу та підвищення професійної компетентності тренера.

Тема 7. Практикум з організацій та проведення психологічних інтервенцій

Психологічна допомога населенню, яке постраждало в наслідок екстремальних, психотравмівних ситуацій. Робота з втратами, тривогою, агресією. Техніки стабілізації та ресурсування. Перша психологічна допомога особам у стресових та кризових ситуаціях.

Психологічна реабілітація осіб, які пережили травматичні події: принципи, методи, інституції. Травма як порушення цілісності. Принципи реабілітації: безпека, стабілізація, відновлення. Психоедукація, групи підтримки, інституції реабілітації (клініки, центри ПТСР). Робота з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР): діагностика, терапевтична підтримка, профілактика.

Психологічні інтервенції, що застосовуються до дітей із розладами аутистичного сектору (РАС), синдромом дефіциту уваги та гіперактивності (СДВГ), затримкою психічного розвитку (ЗПР) і т. ін.

Особливості психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями.

Особливості реабілітації осіб з уродженими вадами.

Психолого-педагогічна робота з членами сімей дітей з обмеженими можливостями.

Профілактика емоційного вигорання у батьків дітей з особливими освітніми потребами.

Психологічна реабілітація мирного населення, що постраждало внаслідок військових дій. Особливості надання першої психологічної допомоги ветеранам та військовослужбовцям у стані стресу.

Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою.

Специфіка роботи психолога в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей. Психологічний супровід дітей з педагогічною занедбаністю.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Інтерактивні	▪ Наочно-демонстраційні дидактичні комплекси до тем, що вивчаються в межах дисципліни (схеми, таблиці, графіки, діаграми; зображення, картини, зарисовки, фотографії; відеоролики; стрічки новин чи подій тощо). ▪ Відповіді на запитання і опитування думок здобувачів освіти (дискусії, дебати, полеміки), зокрема застосовуються методи «Сократичний діалог», «Гарвардська дискусія», «5 Чому», «Воронка больових точок» та ін. Аналіз історій і ситуацій – методи «Кейс-стаді», «Мозковий штурм», «Фішбоун» та ін. ▪ Відпрацювання навичок та робота в групах. Це два тісно взаємопов'язані методи, котрі допомагають здобувачам освіти практикувати одночасно і необхідні профільні навички, і вміння працювати в команді. Зазвичай група складається з 2-6 осіб. ▪ Ігрове моделювання – це метод використання різних моделей поведінки, ставлення, мислення, який допомагає учасникам краще зрозуміти і відчути на собі причини і наслідки певних подій. Такі ігри мають кілька спрямувань: проблемно-орієнтовані, дослідницькі, ділові, проектувальні. Застосовуються нові форми роботи з інформацією: складання ментальних карт, відеооглядів, сторітелінг, скрайбінг, портфоліо і т. ін.
Практичні	▪ Вправи. Різні практичні завдання, які застосовуються на будь-якому етапі навчального процесу і допомагають задіювати інтелектуальні, комунікативні та пошукові здібності здобувачів освіти. Вони можуть включати відповіді на запитання, розв'язання задач, виправлення помилок, складання порівняльних таблиць, графіків і т.п.

	Творчі роботи. Мета таких робіт – розвиток творчого мислення, ерудиції, логіки, вміння комбінувати різні знання і техніки. Ці способи навчання охоплюють: проведення власних досліджень, а також написання рецензій, відгуків, статей, творів, створення макетів, ілюстрацій, програм та багато іншого.
Методи дистанційного навчання	- Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle, Google Meet та ін. - Онлайн дискусії. Індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання). Відеозаписи лекцій і практичних занять. Квізи (проведення бліц-опитування із застосуванням Google Форм) тощо.

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач освіти може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме: Знання – теоретичних основ консультування, психотерапії та реабілітації; основних напрямів, методів і технік роботи практичного психолога; етапів і структури процесу допомоги; етичних і правових норм психологічної практики; критеріїв ефективності та принципів міждисциплінарної взаємодії. Уміння/навички – встановлювати професійний контакт і визначати запит клієнта; проводити первинну діагностику та аналіз проблеми; добирати методи допомоги відповідно до потреб; здійснювати консультування, психокорекційну, терапевтичну й реабілітаційну роботу; оцінювати ефективність і коригувати дії; надавати підтримку й кризове втручання. Комунікація – володіння навичками активного слухання, емпатії та конструктивного діалогу; здатність ефективно взаємодіяти з клієнтами, колегами й мультидисциплінарною командою; презентувати результати роботи; аргументовано висловлювати професійну позицію у складних ситуаціях. Відповідальність та автономія – дотримання етичних принципів і професійних стандартів; здатність організовувати власну діяльність і брати відповідальність за результати допомоги; критично оцінювати власні дії; здійснювати саморозвиток, супервізію та підвищення кваліфікації; визнавати межі компетентності та залучати інших фахівців.
Критерії оцінювання	Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов'язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS. Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 82-89% письмових завдань. Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та

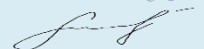
	аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань. Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань. Задовільно (E) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань. Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань. Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.
Форма та методи контролю навчальних досягнень	Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (<i>тематичний, рубіжний</i>) та підсумковий (<i>семестровий</i>). Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи; складання тематичних контрольних робіт, тестів тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних, практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять та завдання, що виконуються під час самостійної роботи. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.

Політика навчальної дисципліни	
Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується

пропущених занять	з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали з дисципліни розміщені на гугл-диску НМКД та платформі Moodle, доступ до них здобувачу надається на початку вивчення дисципліни ОК-16, згідно розкладу академічних занять та робочого навчального плану ОПП «Психологія».

Рекомендовані джерела інформації

Базові підручники та навчальні посібники	- Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : у 2 т. / за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. Т. 2. 106 с. - Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с. - Основи психологічної практики (практична психологія) : курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2012. 84 с. - Практикум із групової психокорекції : підручник / С. Д. Максименко [та ін.]. Мелітополь : Вид-во Мелітоп. держ. пед. ун-ту ім. Б. Хмельницького, 2015. 412 с. - Сахно П. І. Система роботи психологічних служб і методика роботи практичного психолога : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2023. 159 с.
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	- Військова психологія і педагогіка: формування захисника України : підручник / За заг. н. ред. Л. Снігур. Одеса: ДУІТЗ. 555 с. - Психологія особистісного становлення захисника Батьківщини: монографія Авт.колектив: Л.Снігур, Л.Прудка, Т.Матієнко, Ю.Норчук, О.Пасько. За заг. ред. Л.Снігур. Юридика, 2024. 321 с. - Психосоціальна підтримка публічних службовців в умовах воєнного стану : [практикум для тренерів] / Н. Алюшина, Ю. Жигуліна-Фаль, Н. Наулік та ін.; за заг. ред. проф. О. Редліха, С. Хаджирадевої. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2022. 166 с. - Реабілітаційні програми та соціальна інтеграція поліцейських та членів їх сімей в умовах воєнного стану: навчальний посібник. Л.Снігур, А.Пишна, І.Жукова, А.Денісова, С.Онішук, Н.Домброван, О.Толмачов, Т.Остапчук, М.Цимбал. Під заг.ред.Л.Снігур. Одеса, 2023. 277 с. - Шиліна Н. Є. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять з курсу «Психологічне консультування, терапія та реабілітація» [Електронний ресурс]. Одеса : ДУІТЗ, 2025. 15 с.
Інформаційні ресурси	- Національна психологічна асоціація України https://npa-ua.org/ - Центр безкоштовної психологічної підтримки «Разом з тобою» https://razomztoboyu.org/center/dnipro/?gad

Рік введення силабусу – 2025 р.	Затверджено рішенням кафедри кіберпсихології та реабілітації (Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1)
	В.о. завідувача кафедри Людмила СНІГУР
	Гарант освітньої програми Маріанна ТОДОРОВА
	Викладач: Наталія ШИЛІНА